

YTTRANDE

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2015:89 Ny museipolitik

Gotlands Museum vill härmed lämna följande yttrande på rubricerat betänkande.

En ny museipolitik - utgångspunkter

Gotlands Museum anser att utredningen, med tilläggsdirektiven, fyller ett viktigt behov där man tydligt visar att en ny museipolitik är nödvändig utifrån museernas positiva utvecklingstendenser med ett bredare självständigt samhällsansvar. En ny museipolitik behövs också för att ge museerna tydliga mandat, men också för att komma tillrätta med ökade kostnader och ansträngd ekonomi. Emellertid hade utredningen vunnit på att tydligare integrera läns museernas roll i historik och analys då dessa utgör en viktig del i den statliga museipolitiken.

En särskild museilag

Gotlands Museum stöder förslaget om en särskild museilag och dess syften, där museernas demokratiska arbete och värnandet av museernas fria roll utgör viktiga delar. Lagen kommer att ge museerna ökad legitimitet och stärka hela museisektorn.

Vi föreslår till skillnad från utredningen att ICOM:s museidefinition, med tillägg för offentliga konsthallar, används för att visa vilka museer som berörs av lagen. Här bör också kraven på relevant utbildning preciseras för att stärka professionaliteten.

Gotlands Museum förstår nödvändigheten av att museerna ska bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad inom sina ämnesområden. Utrymmet för egen forskning är för många museer oavsett storlek ofta begränsat av ekonomiska skäl. Vi vill peka på att i det i dagsläget endast de statliga museerna inklusive Stiftelserna Nordiska museet och Skansen får tillgång till ekonomiskt forskningsstöd av staten.

En aktiv samlingsförvaltning

Att förvalta samlingar är en essentiell men kostsam del i museernas arbete. Gotlands Museum ställer sig bakom förslagen om aktiv förvaltning och gallring, men invänder mot synen att det ska kunna styras av ekonomiska överväganden. Inför nya regler för fyndfördelning bör kostnadsansvaret för den långsiktiga förvaltningen av fornfynd och samlingar ytterligare belysas.

Museer ska nå hela landet och samverka

Gotlands Museum instämmer i nödvändigheten av att museiverksamheten finns över hela landet. Utredningens förslag är emellertid alldeles för detaljerade. Museerna kan själva på egen hand lösa de frågorna. Förslaget om samverkan mellan museer förutsätter dock att roller och ansvarsområden för olika typer av museer definieras.

En ny myndighet för museifrågor

Att samla samtliga frågor som berör museer under en gemensam myndighet låter sig inte göras utan är närmast en utopi. De uppgifter som utredningen vill sammanföra tror vi trots allt går att genomföra och samla i en myndighet. Myndigheten behöver dock betydligt mer personella och ekonomiska resurser än vad som föreslagits.

Kollegial granskning

Gotlands Museum stöder förslaget om kollegial granskning för att höja kvalitet och öka erfarenhetsutbyte. Förslaget bör gälla hela museisektorn och inte bara de statliga museerna.

Förhållande till andra myndigheter och institutioner

Gotlands Museum är till skillnad mot utredningen övertygat om att museisektorn skulle stärkas om Kulturrådets uppgifter gentemot museerna, inklusive ansvaret för kultursamverkansmodellen, överfördes till den föreslagna myndigheten. Däremot tar vi starkt avstånd från förslaget att avskaffa Riksutställningar. Det arbete Riksutställningar utför och de samarbeten med museerna som inletts på senare år är av mycket stor betydelse för museisektorns utveckling inte minst inom pedagogiken.

Inte minst länmuseerna har ett omfattande kulturmiljöarbete inom sitt geografiska verksamhetsområde. Hur en ny museimyndighet ska samordna sin verksamhet med de myndigheter som samverkar med museerna inom kulturmiljösektorn, främst Riksantikvarieämbetet behöver klargöras innan en ny museimyndighet bildas.

Gotlands Museum föreslår att Riksutställningar integreras i den nya museimyndigheten som får sitt säte på Gotland.

Under förutsättning att ovanstående invändningar och förslag beaktas ställer sig Gotlands Museum bakom förslaget att inrätta en ny museimyndighet.

Fördela statsbidrag inom museisektorn

Gotlands Museum välkomnar att den nya myndigheten ska ansvara för fördelningen av nya statsbidrag till utveckling av museiverksamhet och samverkan mellan museer. Bidraget bör dock gälla alla typer av innovativa projekt inom museiverksamheten inte bara omfatta utställningar.

Som tidigare nämnts föreslår Gotlands Museum att de bidrag Kulturrådet hanterar vad gäller museisektorn förs över till den tänkta nya myndigheten, detta med syftet att den nya myndigheten ska få ett helhetsgrepp över museiverksamhet och ekonomi.

Samverkansbidrag och utvecklingsbidrag är nog så viktiga för att stimulera verksamheten, men de under senare år allt mer krympande verksamhetsbidragen är av större vikt och en förutsättning för museernas långsiktiga överlevnad.

Lars Sjösvärd
Landsantikvarie/länsmuseichef